

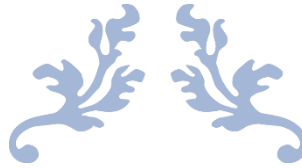
**RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING
YANGI O‘ZBEKISTON
RIVOJIGA TA’SIRI**

Xalqaro ilmiy-amaliy
konferensiyasi to'plami

21 IYUN

2023

**RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING YANGI O'ZBEKISTON
RIVOJIGA TA'SIRI**

**ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА РАЗВИТИЕ
НОВОГО УЗБЕКИСТАНА**

**IMPACT OF DIGITAL TECHNOLOGIES ON THE DEVELOPMENT
OF NEW UZBEKISTAN**

Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi maqolalar to'plami

JUNE 21, 2023
KOKAND UNIVERSITY

"O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida" O'zbekiston Respublika Prezidentining 5847-sonli Farmonida ko'zda tutilgan vazifalardan biri – ilmiy izlanish yutuklarini amaliyotga joriy etish yo'li bilan fan sohalarini rivojlantirish, ya'ni xalqaro ilmiy hamjamiyatda e'tirof etilishiga xizmat qilishdir. Shu va boshqa tegishli farmonlarda va qarorlarda belgilangan vazifalarini amalga oshirish maqsadida 2023 yil 21-iyun kuni Qo'qon universiteti "Raqamli texnologiyalar va matematika" kafedrası "Raqamli texnologiyalarning Yangi O'zbekiston rivojiga ta'siri" mavzusidagi xalqaro miqyosida o'tkaziladigan ilmiy-amaliy konferensiyasi maqolalar to'plamini e'lon qiladi

MAS'UL MUHARRIR

Zahidov G'ofurjon Erkinovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

TAHRIRIYAT HAY'ATI

G'ulomov Saidahrur Saidahmedovich – iqtisodiyot fanlari doktori, akademik;

Ahmedov Durbek Quدراتillayevich - iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Mahmudov Nosir Mahmudovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Butaboyev Muhammadjon - iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Islamov Anvar Ashirkulovich - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent;

Ruziev Shohrusbek Ravshan o'g'li - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Mulaydinov Farxod Murotovich – Qo'qon universiteti, Raqamli texnologiyalar va matematika kafedrası mudiri

Texnik muharrir – Solidjonov Dilyorjon Zoirjon o'g'li

Ta'lim sifati yangi O'zbekiston taraqqiyotini yanada yuksaltirishning muhim omili / Raqamli texnologiyalarning Yangi O'zbekiston rivojiga ta'siri xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi to'plami. Kokand university, 2023 yil 21 iyun, - «Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi» 2023.

© Matn. Mualliflar, 2023.

© Kokand university, 2023.

© «Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi», original maket, 2023.

55	ПРОБЛЕМЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ СИСТЕМЫ ОПОВЕЩЕНИЯ НАСЕЛЕНИЯ В ЭКСТРЕМАЛЬНЫХ СИТУАЦИЯХ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ - Ходжакулов Мухторжон Назаркулович,	241-246
56	ФОРМАЛИЗАЦИЯ ПРОБЛЕМЫ СНИЖЕНИЯ РАЗМЕРНОСТИ ПРИЗНАКОВОГО ПРОСТРАНСТВА В ЗАДАЧАХ КЛАССИФИКАЦИИ - Х.Ш. Рашидов	247-254
57	YER OSTI KON ISHLARIDA FOYDALANILADIGAN TEXNIK ISHLANMALARNING INNOVATSIYON TEXNOLOGIYALARINI ISHLAB CHIQISH - U.M. Mamirov, U.T. Toshtemirov	255-256
58	RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH ASOSIDA SMART SHAHTALARNI TASHKIL QILISH - O.SH. Yormatov, U.T. Toshtemirov	257-258
5-SHO'BA. QISHLOQ XO'JALIGIDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH ORQALI YER UNUMDORLIGI, HOSILDORLIK VA NASLLI CHORVA MOLLARINI YETISHTIRISH		
59	ПАХТА-ТО'QIMACHILIK KLASTERLARINI TASHKIL ETISH ASOSLARI - Urishev Baxtiyor Abdusamatovich, Hojiyev Ixtiyor Bahodirjon o'g'li	260-262
60	BUGUNGI KUNDAGI OROL DENGIZI FOJIASI VA UNING OQIBATLARI - Abdullajonov Davronjon Shokirjon o'g'li, Esonaliyeva Madinabonu Shuxratjon qizi	263-264
61	SUG'ORILADIGAN TIPIK BO'Z TUPROQLARDA BIOMIKROELEMENTLAR MIQDORI VA RAQAMLI XARITALASH - Abduxakimova Xusnidaxon Abdullayevna, Abduvaxobova Ximoyatxon Ilxomjon qizi, Ma'rufjonov Javohir G'ayratjon o'g'li, Solijonova Dilafro'zxon Shuxratjon qizi	265-267
62	SHOHIMARDONSOY KONUS YOYILMA TUPROQLARIDA BIOMIKROELEMENTLAR BIOGEOKIMYOSI - Abduxakimova Xusnidaxon Abdullayevna, Abdulazizov Asilbek Abdulhad o'g'li, Toxirova Madinaxon Rasuljon qizi	268-270
63	ZAMONAVIY DEHQONCHILIKDA TOMCHILATIB SUG'ORISH - Yusupova Mohidil Abdumutalibovna, Abdullaaxatov Asadbek Ilhomjon o'g'li	271-274
64	QUMLI TUPROQLARNING EKOLOGIK-MELIORATIV HOLATI VA XOSSALARINING O'ZGARISHLARI - Yusupova Mohidil Abdumutalibovna, Ibroximov Shahroz Alisher o'g'li	275-277
65	MEVA VA SABZAVOTLI PASTILLALARNI QURITISH JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISH SAMARADORLIGI - Xolikov M.M., Rahbar: Nasirova Sh.N.	278-280
66	QISHLOQ XO'JALIK MAHSULOTLARINI RIVOJLANISH OMILLARI - Xoliqov M.M.	281-282
67	ГЕОИНФОРМАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ОЦЕНКИ КАЧЕСТВА ПОДЗЕМНЫХ ВОД - Мадримов А.Ш.	283-291
68	SHOLINING UZROS-7-13 NAVI HOSILDORLIGIGA URUG' EKISH MUDDATLARINI TA'SIRI - M.A.Mirzayeva, M.I.Teshaboyeva	292-295
69	СУФОРИЛАДИГАН ТИПИК БЎЗ ТУПРОҚЛАР ШАРОИТИДА БАҲОРГИ МУДДАТДА ЭКИЛГАН СОЯНИНГ 1000 ДОНА ДОН МАССАСИГА ТАСИРИ - Холиқов Аброр Тожимуродович, Қурбонқулова Умида Хусанқизи	296-298
70	QISHLOQ XO'JALIGINI RAQAMLASHTIRISHNING STRATEGIYASI VA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI - Kenjayev Toshbolta Aminovich	299-303
6-SHO'BA. ZAMONAVIY AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI SOHALARINING MUAMMOLARI VA YECHIMLARI		
71	ZAMONAVIY AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI YORDAMIDA TURIZM SOHASIDAGI MUAMMOLARGA YECHIMLAR - Ro'ziyev Shohrusbek Ravshanjon o'g'li	305-308

**ZAMONAVIY AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI YORDAMIDA TURIZM
SOHASIDAGI MUAMMOLARGA YECHIMLAR****Ro'ziyev Shohrubbek Ravshanjon o'g'li**

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent,

Qo'qon universiteti, Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektor

Annotatsiya: Ushbu maqola yuqorida tilga olingan turizm muammolarini hal qilish uchun zamonaviy AKTdan foydalangan holda amalga oshirilishi mumkin bo'lgan yechimlarni o'rganadi. Birinchidan, maqolada turizmning mahalliy jamoalarga, atrof-muhitga va global iqtisodiyotga ta'siri tasvirlangan. So'ngra zamonaviy AKTdan foydalangan holda amalga oshirilishi mumkin bo'lgan aniq yechimlarni ko'rib chiqishdan oldin sanoat duch keladigan muammolarni bayon qiladi. Maqola ushbu yechimlarning sanoat va keng jamiyat uchun foydalarini umumlashtirib yakunlanadi.

Kalit so'zlar: yechimlari, muammolari, turizm, zamonaviy axborot, kommunikatsiya texnologiyalari.

Turizm dunyoda har yili milliardlab dollar daromad keltiradigan yirik sanoatga aylandi. Biroq, sanoatning ko'plab afzalliklariga qaramay, hal qilinishi kerak bo'lgan ba'zi muammolar mavjud. Bu muammolarga aholining haddan tashqari ko'pligi, atrof-muhit degradatsiyasi, madaniy eroziya va xavfsizlik bilan bog'liq muammolar kiradi. Yaxshiyamki, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) ushbu muammolarni hal qilish uchun foydalanish mumkin bo'lgan bir qator echimlarni taqdim etdi.

Turizm dunyoning ko'plab mamlakatlarida iqtisodiy o'sish, ish o'rinlari yaratish va qashshoqlikni kamaytirishning muhim omili hisoblanadi. Bu, ayniqsa, rivojlanayotgan mamlakatlarda valyuta tushumlari va bandlik imkoniyatlarini yaratish orqali jahon iqtisodiyotiga hissa qo'shadi. Bu, shuningdek, madaniy almashinuv va tushunishni, shuningdek, sayohat va savdo orqali global aloqani kuchaytirishga yordam beradi. Biroq, turizm sayyohlik maskanlari sifatida foydalaniladigan jamoalar va ekotizimlarga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi. Masalan, turizmning o'sishi aholining haddan tashqari ko'payishiga, tabiiy va madaniy resurslarning tanazzulga uchrashiga olib kelishi mumkin. Bu atrof-muhitning ifloslanishi, o'rmonlarning kesilishi va tuproq eroziyasi kabi salbiy ta'sirlarga olib kelishi mumkin. Bundan tashqari, madaniy eroziya mahalliy urf-odatlar va an'analar turistik maqsadlarda o'zgartirilganda yuzaga kelishi mumkin, bu esa haqiqiylik va madaniy o'ziga xoslikni yo'qotishiga olib keladi. Turizm, shuningdek, mahalliy jamoalarni kasalliklarning tarqalishi va ijtimoiy tartibsizliklar kabi salbiy ijtimoiy ta'sirlarga duchor qilishi mumkin.

Turizm sanoati oldida turgan muammolar: Turizmning jahon iqtisodiyotiga ijobiy ta'siriga qaramay, sanoat barqaror kelajakni ta'minlash uchun hal qilinishi kerak bo'lgan bir qator muammolarga duch kelmoqda. Bularga quyidagilar kiradi:

- Haddan tashqari gavjum: Ommabop sayyohlik yo'nalishlari tashrif buyuruvchilar sonining keskin o'sishini boshdan kechirmoqda, bu esa odamlarning haddan tashqari ko'payishiga olib keladi va atrof-muhit va mahalliy hamjamiyatlarga salbiy ta'sir ko'rsatadi.
- Atrof-muhitning buzilishi: Turizm ko'plab yo'nalishlarda atrof-muhitning buzilishiga asosiy hissa qo'shmoqda. Bu axlat va ifloslanishdan tortib o'rmonlarni kesish va yovvoyi tabiatni brakonerlik qilishgacha bo'lishi mumkin.
- Madaniy eroziya: Yuqorida aytib o'tilganidek, turizm mahalliy madaniyatlarga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin, bu esa haqiqiylik va madaniy o'ziga xoslikni yo'qotishiga olib keladi.
- Xavfsizlik bilan bog'liq muammolar: Sayyohlik joylari ko'pincha jinoiy harakatlar uchun nishon bo'lib, turistlarni o'g'irlik, zo'ravonlik va terrorizmga qarshi himoyasiz qiladi.

Zamonaviy AKTdan foydalangan holda turizm muammolarini hal qilish usullari: Yaxshiyamki, zamonaviy AKTdan sayyohlik sanoati oldida turgan muammolarni hal qilish uchun samarali foydalanish mumkin. Ushbu yechimlarga quyidagilar kiradi:

Aqlli turizm: Aqlli turizm sayyohlik tajribasini yaxshilash va atrof-muhit va mahalliy hamjamiyatlarga salbiy ta'sirlarni kamaytirish uchun smartfonlar, sun'iy intellekt va Internet narsalar (IoT) kabi texnologiyalardan foydalanishni o'z ichiga oladi. Ushbu texnologiyalardan shaxsiylashtirilgan sayohat marshrutlarini yaratish, tirbandlik va ob-havo sharoiti haqida real vaqt rejimida yangilanishlarni taqdim etish, shuningdek, gavjumlikni kamaytirish uchun muqobil yo'nalishlar va diqqatga sazovor joylar bo'yicha tavsiyalar berish uchun foydalanish mumkin. Aqlli turizm, shuningdek, sayyohlarga real vaqt rejimida joylashuvni kuzatish va favqulodda xizmatlarni taqdim etish orqali xavfsizlik muammolarini hal qilishga yordam beradi. Bundan tashqari, aqlli turizm sayohatchilarga mahalliy muzeylar va tarixiy joylarga virtual reallik sayohatlari kabi rivojlangan madaniy tajribalarni taqdim etish orqali madaniy eroziyani kamaytirishga yordam beradi.

Katta ma'lumotlar tahlili: Katta ma'lumotlar tahlili turizm sanoatidagi tendentsiyalar, naqshlar va imkoniyatlarni aniqlash uchun katta ma'lumotlar to'plamidan foydalanishni o'z ichiga oladi. Bu sayyohlar oqimini bashorat qilish, tashrif buyuruvchilar sonini bashorat qilish va maqsadli marketing strategiyalarini ishlab chiqish uchun ishlatilishi mumkin. Sayyohlik tashkilotlari tashrif buyuruvchilar to'g'risidagi ma'lumotlarni tahlil qilish orqali, shuningdek, aholi gavjum hududlarni aniqlashi va tashrif buyuruvchilarni kamroq gavjum joylarga yo'naltirish choralarini ko'rishi mumkin. Bu aholining haddan tashqari ko'pligining atrof-muhitga va mahalliy hamjamiyatlarga salbiy ta'sirini kamaytirishga yordam beradi. Katta ma'lumotlar tahlili, shuningdek, potentsial xavfsizlik tahdidlarini bashorat qilish va bashorat qilish uchun ham ishlatilishi mumkin, bu esa

rasmiylarga sayyohlar va mahalliy jamoalarni himoya qilish uchun profilaktika choralarini ko'rish imkonini beradi. Bundan tashqari, sayyohlik imtiyozlarini tahlil qilish orqali katta ma'lumotlar tahlili madaniy tajribani yaxshilaydigan va madaniy eroziyani kamaytiradigan ko'proq shaxsiylashtirilgan tajribalarni yaratishga yordam beradi.

Virtual va kengaytirilgan haqiqat: Virtual va kengaytirilgan reallik texnologiyalari sayyohlar uchun qiziqarli tajribalarni taqdim etishi mumkin, bu esa ularga u yerda bo'lmasdan turib yo'nalishlar va diqqatga sazovor joylarni o'rganish imkonini beradi. Virtual va kengaytirilgan haqiqat jismoniy sayohatga muqobil taqdim etish orqali odamlarning haddan tashqari ko'p sonini kamaytirishga yordam beradi, bu sayyohlarga resurslar va xizmatlarga bo'lgan talabni qo'shmasdan sayohat qilish imkoniyatini beradi. Virtual va kengaytirilgan haqiqat, shuningdek, tarixiy joylar, muzeylar va madaniy tadbirlarga virtual sayohatlar orqali tashrif buyuruvchilarga haqiqiy madaniy tajribalarni taqdim etish orqali madaniy eroziyani kamaytirishga yordam beradi. Bundan tashqari, virtual va kengaytirilgan haqiqatdan turistlar uchun xavfsiz va qiziqarli muhit yaratish, xavfsizlik bilan bog'liq muammolarni kamaytirish va xavfsizlikni kuchaytirish uchun foydalanish mumkin.

Raqamli marketing: Ijtimoiy media marketingi, onlayn reklama va kontent marketingi kabi raqamli marketing usullaridan muayyan auditoriyani maqsad qilib olish va barqaror turizm amaliyotini ilgari surish uchun foydalanish mumkin. Raqamli marketing usullaridan foydalangan holda, sayyohlik tashkilotlari kengroq auditoriyani qamrab olishi va barqaror turizm amaliyotlari haqida xabardorlikni oshirishi mumkin. Bu turizmning atrof-muhitga va mahalliy hamjamiyatlarga salbiy ta'sirini kamaytirishga yordam beradi. Raqamli marketing, shuningdek, mahalliy urf-odatlar va urf-odatlarni o'zgartirish orqali madaniy eroziyaning oldini olishga yordam berib, alohida yo'nalishlarga xos bo'lgan madaniy tajribalarni targ'ib qilishga yordam beradi. Bundan tashqari, raqamli marketing kamroq taniqli bo'lgan yo'nalishlarni targ'ib qiluvchi, haddan tashqari olomoni kamaytiradigan va barqaror turizm sanoatini ta'minlaydigan kompaniyalarni yaratish uchun ishlatilishi mumkin.

Xulosa: Turizm sanoati global iqtisodiy o'sish, madaniy almashinuv va butun dunyo bo'ylab aloqalarni kuchaytirishga muhim hissa qo'shmoqda. Shu bilan birga, sanoat bir qator muammolarga duch kelmoqda, jumladan, odamlarning haddan tashqari ko'payishi, atrof-muhit degradatsiyasi, madaniy eroziya va xavfsizlik muammolari. Yaxshiyamki, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari ushbu muammolarni hal qilish imkonini beradi. Aqlli turizm, katta ma'lumotlar tahlili, virtual va kengaytirilgan reallik va raqamli marketing usullaridan foydalangan holda turizm sanoati atrof-muhit va mahalliy hamjamiyatlarga salbiy ta'sirni kamaytirgan holda sayyohlar uchun yanada barqaror, shaxsiylashtirilgan va immersiv tajribalarni yaratishi mumkin. Ushbu echimlarni amalga oshirish orqali sanoat global iqtisodiy o'sishning muhim hissasi bo'lib qolishi mumkin, shu bilan birga sanoat va butun jamiyat uchun foydali bo'lgan barqaror turizm amaliyotini ilgari suradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Рузиев, Ш. Р. Ў. (2018). Оценка туристического потенциала историко-культурного туризма Республики Узбекистан. Региональные проблемы преобразования экономики, (4 (90)), 76-83.
2. Ruziev, S. (2017). Туризм хизмат бозорида ахборот технологияларидан фойдаланишни такомиллаштириш йўллари. Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, (4), 200-206.
3. Shokhruzbek, R. (2019). Features of Historical and Cultural Tourism and the Factors of Its Development. Asian Journal of Technology and Management Research (AJTMR) Volume, 8(02).
4. Рузиев, Ш. Р. Ў., Расулов, Ҳ. Я., & Юсупов, А. А. (2022). ОЦЕНКА ТУРИСТИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА ТУРИЗМА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН. Academic research in educational sciences, 3(2), 617-629.